

Briuselis, 2017 12 04
COM(2017) 728 final

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

**Prekybos žmonėmis panaikinimo ES strategijos įgyvendinimo ataskaita ir konkretūs
tolesni veiksmai**

I. Ivasdas

Prekyba žmonėmis – aiškiai draudžiama pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją¹ – išlieka labai pelninga sunkaus ir organizuoto nusikalstamumo forma. Reikia deramai pripažinti kiekvienos aukos neigiamą patirtį ir kančias ir į jas atsižvelgti, o svarbiausia – užkirsti joms kelią. Atsižvelgiant į aukoms daromą žalą, prevencija turėtų toliau būti ES kovos su prekyba žmonėmis veiksmų pagrindas. Šiame komunikate išdėstyti pagrindiniai Komisijos ir valstybių narių stiprintini veiksmai, įskaitant bendradarbiavimą su ES agentūromis, pilietine visuomene, ES nepriklausančiomis šalimis ir kitomis susijusiomis organizacijomis ir įstaigomis.

Akivaizdu, kad aukų daug daugiau, nei rodo oficialūs duomenys. Be to, šie nusikaltimai akivaizdžiai susiję su lytimi. Nusikaltimai, apie kuriuos pranešama dažniausiai – tai prekyba žmonėmis, daugiausia moterims ir mergaitėms, seksualinio išnaudojimo tikslais².

Prekyba žmonėmis labai pelninga³; pasiūlos ir paklausos sąveika šioje srityje itin sudėtinga: subjektai kompleksinėje prekybos grandinėje dalyvauja tiek sąmoningai, tiek nesąmoningai. Norint šį nusikaltimą išnaikinti, reikia nutraukti šios grandinės grandis. Nusikaltėliai ir išnaudotojai išnaudoja žmones seksualiai, taip pat darbe ir elgetavimo tikslais, siekdami įtraukti juos į nusikalstamą veiklą bei kitais tikslais, naudodamiesi žmonių pažeidžiamumu, kurį didina tokie veiksniai kaip skurdas, diskriminacija, lyčių nelygybė, vyrų smurtas prieš moteris, ribotos galimybės gauti išsilavinimą, konfliktai, karas, klimato kaita, aplinkos būklės blogėjimas ir gaivalinės nelaimės.

Kadangi prekyautojų žmonėmis *modus operandi* nuolat kinta, ES turi šalinti sąsajas tarp prekybos žmonėmis ir kitų nusikaltimų, įskaitant neteisėtą migrantų gabenimą, terorizmą, korupciją, prekybą narkotikais, elektroninius nusikaltimus ir seksualinį išnaudojimą internete, medžiagos, susijusios su seksualine prievarta prieš vaikus, gamybą, finansinius nusikaltimus, dokumentų klastojimą, sukčiavimą kredito kortelėmis ir sukčiavimą išmokomis⁴.

Kaip pabrėžta Europos migracijos darbotvarkėje, Europos saugumo darbotvarkėje⁵ ir kituose ES politiniuose dokumentuose⁶, ES toliau yra įsipareigojusi vykdyti prekybos žmonėmis prevenciją ir kovoti su ja, taip pat saugoti aukų teises, visų pirma atsižvelgdama į prekybos žmonėmis aukų moterų ir vaikų pažeidžiamumą. Prekyba žmonėmis taip pat yra viena 2018–2021 m. kovos su organizuotu ir sunkių formų tarptautiniu nusikalstamumu ES politikos ciklo

¹ Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 5 straipsnis, SESV 79 ir 83 straipsniai.

² Komisijos duomenimis, 67 proc. užregistruotų prekybos žmonėmis aukų Europos Sąjungoje yra seksualinio išnaudojimo aukos (iš kurių 95 proc. yra moterys arba mergaitės), antroje vietoje – prekyba žmonėmis išnaudojimo darbe tikslais (21 proc. aukų) ir kitokio išnaudojimo tikslais (12 proc.). Tai atitinka regioninių ir tarptautinių organizacijų nustatytas tendencijas.

³ Apskaičiuota, kad visų formų prekybos žmonėmis metinis pelnas visame pasaulyje yra 29,4 mlrd. EUR (Europolo ataskaita apie prekybos žmonėmis finansinės veiklos modelį (2015 m.)).

⁴ COM(2016) 267 *final*; COM(2017) 195 *final*; 2016 m. Europolo organizuoto nusikalstamumo internete grėsmės vertinimas, 2017 m. ES sunkaus ir organizuoto nusikalstamumo grėsmės vertinimas ir 2016 m. Prekybos žmonėmis ES padėties ataskaita.

⁵ Europos migracijos darbotvarkė (COM(2015) 240 *final*). Europos saugumo darbotvarkė (COM(2015) 185 *final*).

⁶ Komisijos komunikatas „Kuriame atvirą ir saugią Europą“ (COM(2014) 154 *final*); Komisijos komunikatas dėl migrantų vaikų apsaugos (COM(2017) 211) ir susijusi ES kovos su narkotikais strategija (COM(2017) 195 *final*); Saugumo sąjungos kūrimo pažangos ataskaitos (COM(2017) 213 *final*, SWD(2017) 278 *final*, COM(2017) 407 *final*).

prioritetinių nusikalstamumo grėsmių sričių⁷. Be to, politinis įsipareigojimas stiprinti ES kovos su prekyba žmonėmis veiksmus tiek Europos Sąjungoje, tiek visame pasaulyje remiamas pagal visuotinę Europos Sąjungos užsienio ir saugumo politikos strategiją (VESS) ir atitinkamas ES strategijas ir veiksmų planus⁸ bei Europos Parlamento rezoliucijas⁹. Tvirtą paramą reiškia ir pilietinė visuomenė¹⁰.

Per pastaruosius kelerius metus Europos Sąjunga kovos su prekyba žmonėmis srityje sukūrė išsamią ir darnią teisinę ir politikos sistemą. Ji apima visas ES politikos sritis, susijusias kovos su prekyba žmonėmis, įskaitant finansavimą ir mokslinius tyrimus. Ši teisės sistema išdėstyta Direktyvoje 2011/36/ES¹¹ dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos (toliau – Direktyva). Komisija toliau stebi, kaip valstybės narės įgyvendina Direktyvą¹², ir teikia įgyvendinimo pažangos ataskaitas.

Prekybos žmonėmis panaikinimo ES strategija¹³ (toliau – Strategija) buvo pagrindinė priemonė rengiant, koordinuojant ir įgyvendinant ES veiksmus šioje srityje. Įgyvendinti veiksmai, Strategijoje suskirstyti į penkias pagrindines prioritetines sritis: *prevencijos, baudžiamojo persekiojimo, aukų apsaugos, partnerystės ir žinių gerinimo*¹⁴.

Vis dėlto nuo Direktyvos ir Strategijos priėmimo labai pakito pasaulinis socialinis ir politinis kontekstas. Pasaulinės finansų krizės ekonominis ir socialinis poveikis, migracijos krizė ir organizuotų nusikalstamų grupių keliamos grėsmės saugumui dar labiau didina pažeidžiamumą, todėl tiek nacionaliniu, tiek ES lygmenimis reikia imtis griežtesnių veiksmų. Reikia taikyti žmogaus teisėmis grindžiamą, su lytimi susijusį ir vaiko interesus užtikrinantį metodą, ir šių veiksmų įgyvendinimas turi būti koordinuojamas ES viduje ir už jos ribų, taip pat įvairiose politikos srityse.

Atsižvelgiant į Strategiją ir ilgalaikės Direktyvos visapusiško įgyvendinimo pastangas, šiame komunikate siūlomi tiksliniai prioritetai, kuriais stiprinama ES vykdoma prekybos žmonėmis prevencija. Pagrindinis jo tikslas – išardyti verslo modelį, nuo kurio priklauso prekyba žmonėmis, pagerinti aukų galimybes naudotis savo teisėmis ir užtikrinti, kad ES vidaus ir išorės veiksmais būtų užtikrinamas suderintas ir nuoseklus atsakas.

⁷ Tarybos išvados dėl 2018–2021 m. ES prioritetų kovos su organizuotu ir sunkių formų nusikalstamumu srityje nustatymo (7704/17). Taip pat žr. ES sunkaus ir organizuoto nusikalstamumo grėsmės vertinimą (Europol, 2017 m.).

⁸ ES veiksmų planas žmogaus teisių ir demokratijos srityje; 2016–2020 m. ES veiklos lyčių lygybės ir moterų įgalėjimo srityje sistema ES išorės santykių srityje; Strateginis įsipareigojimas dėl lyčių lygybės; ES strategija dėl įmonių socialinės atsakomybės ir naujasis Europos konsensusas dėl vystymosi.

⁹ Europos Parlamento rezoliucijos dėl Direktyvos 2011/36/ES įgyvendinimo (P8 TA(2016)0227) ir dėl kovos su prekyba žmonėmis palaikant ES išorės santykius (P8 TA(2016)0300). Taip pat žr. Europos Parlamento FEMM komiteto 10 pagrindinių idėjų Europos Komisijai (FEMM/8/09 816 (2017 m. gegužės 3 d.)).

¹⁰ Kaip matyti iš reguliariai rengiamų ES pilietinės visuomenės kovos su prekyba žmonėmis platformos susitikimų, viešų renginių ir daugybės Komisijai pateiktų pastabų.

¹¹ Direktyva 2011/36/ES dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos (OL L 101, 2011 4 15, p. 1).

¹² COM(2016) 722 *final* (toliau – Perkėlimo į nacionalinę teisę ataskaita) (COM(2016) 719 *final*) (toliau – „Naudotojų“ ataskaita), priimtos 2016 m. gruodžio 2 d.

¹³ COM(2012) 286 *final*.

¹⁴ Apžvalga: Apie ES kovą su prekyba žmonėmis glaustai: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/publications/eu-anti-trafficking-action-2012-2016-glance_en.

II. Tiksliniai ES veiksmų, kuriais užtikrinama prekybos žmonėmis prevencija, stiprinimo prioritetai

Atsižvelgiant į vykstantį Strategijos įgyvendinimą, pagal Direktyvos 23 straipsnį paskelbtų dviejų ataskaitų¹⁵ rezultatais, taip pat išsamia koordinavimo veikla bei keitimusi informacija su įvairiais suinteresuotaisiais subjektais¹⁶, ir siekiant sustiprinti ES veiksmus, nustatyti trys toliau nurodyti tiksliniai prioritetai.

- Stiprinti kovą su organizuoto nusikalstamumo tinklais, be kita ko, išardant jų verslo modelį ir nutraukiant prekybos žmonėmis grandinę.
- Prekybos žmonėmis aukoms suteikti geresnę galimybę naudotis savo teisėmis ir jas įgyvendinti.
- Aktyvinti koordinuotą ir konsoliduotą kovą ES viduje ir už jos ribų.

A. Verslo modelio išardymas ir prekybos žmonėmis grandinės nutraukimas

Pelnas teisėtoje ir neteisėtoje rinkoje, taip pat prekių ir paslaugų, kurias teikia prekybos žmonėmis aukos, paklausa išlieka dideli, nes vyrauja nusikaltėlių ir asmenų, besinaudojančių jomis, nebaudžiamumo kultūra. Komisijos „Naudotojų“ ataskaitos, kurioje vertinamas galiojančių šios srities nacionalinės teisės aktų poveikis, analizė rodo, kad ES viduje teisinės sąlygos nevienodos. Nacionalinės teisės aktai nepadedą veiksmingai mažinti paslaugų, kurios yra prekybos žmonėmis išnaudojimo objektas, paklausos.

Pagrindiniai veiksmai

Nuo 2018 m. Komisija:

- ✓ **toliau skatins tas ES valstybes nares, kurios to dar nepadarė, kriminalizuoti sąmoningą naudojimąsi prekybos žmonėmis aukų paslaugomis.**

Tam, kad prekyba žmonėmis taptų rizikingu ir nepelningu nusikaltimu, itin svarbu sekti pinigų srautus visoje prekybos grandinėje. Tai gali būti daroma intensyvinant tyrimus ir baudžiamąjį persekiojimą ir padedant vykdyti aktyvius finansinius ir žvalgybine informacija grindžiamus tyrimus, taip pat susigrąžinant turtą, išaldant ir konfiskuojant pelną. Šiuo tikslu bus skatinamas glaudesnis bendradarbiavimas. Be kita ko, pasitelkiant atitinkamus tinklus, pavyzdžiui, Finansinių veiksmų darbo grupę (FATF)¹⁷, ir naudojantis ES agentūrų pagalba, bus stiprinami nacionalinių institucijų, taip pat ir ES nepriklausančiose šalyse, gebėjimai.

Šiuo atžvilgiu labai svarbu mažinti visų rūšių išnaudojimo paklausą, be kita ko, atsakingai valdant pasaulines vertės grandines. Kaip nurodyta ES prekybos strategijoje¹⁸ ir 2016 m.

¹⁵ Perkėlimo į nacionalinę teisę ataskaita ir „Naudotojų“ ataskaita.

¹⁶ ES nacionalinių pranešėjų tinklas ir lygiaverčiai mechanizmai kovos su prekyba žmonėmis srityje; ES pilietinės visuomenės kovos su prekyba žmonėmis platforma; ES teisingumo ir vidaus reikalų agentūros; ES institucijos; tarptautinės organizacijos.

¹⁷ Bus bendradarbiaujama vykdant veiklą pagal Ketvirtąją kovos su pinigų plovimu direktyvą, taip pat ES finansinės žvalgybos padalinių platformos, Teisėsaugos teismo ekspertų buhalterijų asociacijos ir tinklo srities veiklą.

¹⁸ Komisijos komunikatas „Prekyba visiems. Atsakingesnės prekybos ir investicijų politikos kūrimas“, COM(2015) 497; Ataskaita dėl prekybos politikos strategijos „Prekyba visiems“ įgyvendinimo. Pažangios prekybos politikos sukūrimas siekiant suvaldyti globalizaciją, COM(2017) 491.

gegužės 12 d. Tarybos išvadose dėl atsakingų pasaulinių vertės grandinių, ES ėmėsi veiksmų keliose politikos srityse (tiek vidaus, tiek išorės) ¹⁹, siekdama užtikrinti, kad tiekimo ir vertės grandinėse, be kita ko, drabužių sektoriuje, nebūtų prekybos žmonėmis²⁰. Šiais veiksmais, be kita ko, siekiama įgyvendinti teisės aktus dėl nefinansinių ataskaitų teikimo ir viešųjų pirkimų²¹, prekybos priemonių ir konkrečioms sektoriams skirtų priemonių. Be kita ko, siekiama paskatinti įmones priimti ir taikyti elgesio kodeksus ir ataskaitų teikimo bei skaidrumo mechanizmus, ir taip užtikrinti, kad jų tiekimo ir vertės grandinėse nebūtų prekybos žmonėmis²².

Pagrindiniai veiksmai

Nuo 2018 m. Komisija:

- ✓ skatins ES šalių valdžios institucijas ir padės joms įgyvendinti **konkrečias finansinio verslo modelio išardymo iniciatyvas – plėtoti operatyvinę veiklą ir metodiką**, remtis geriausios praktikos pavyzdžiais, didinti informuotumą, stiprinti gebėjimus ir prireikus rengti mokymus – ir padės joms jas įgyvendinti;
- ✓ skatins valstybes nares užtikrinti **veiksmingesnius tyrimus ir baudžiamąjį persekiojimą** – stiprinti pajėgumus, kurti priemones, keistis informacija, dalytis gerąja patirtimi, pasitelkti teisėsaugos ir teisminį bendradarbiavimą, be kita ko, sudaryti jungtines tyrimų grupes (JTG) tiek ES viduje, tiek ir su ES nepriklausančiomis šalimis – ir padės joms tai įgyvendinti. Tai gali būti daroma padedant atitinkamoms ES agentūroms, Europos teisėjų mokymo tinklui ir Europos nusikalstamumo prevencijos tinklui, taip pat teikiant paramą tarptautiniu mastu, be kita ko, vykdam ES vystymosi programas ir kitus veiksmus pagal bendrą užsienio ir saugumo politiką;
- ✓ skatins **tvarią verslo praktiką ir tvarias darbo sąlygas šalyse gamintojose**. Tai galima padaryti sutelkiant dėmesį į vystomąjį bendradarbiavimą ir finansinę paramą, siekiant užtikrinti, kad tiekimo ir vertės grandinėse nebūtų prekiaujama žmonėmis ir kad jos atitiktų **privalomus tarptautinius darbo, socialinius ir aplinkosaugos standartus**, taip pat ES politiką ir iniciatyvas;
- ✓ skatins **geriausią praktiką ir mokymo sesijas** su atitinkamomis nacionalinėmis valdžios institucijomis, įmonėmis ir pilietine visuomene, ypač apie tai, kaip taikyti metodines gaires dėl **nefinansinės informacijos**, be kita ko, apie prekybą žmonėmis, **teikimo**.

B. Aukoms suteikti geresnę galimybę naudotis savo teisėmis ir jas įgyvendinti

ES taiko teisinę ir veiklos sistemą, kuria siekiama padėti prekybos žmonėmis aukoms, jas remti ir apsaugoti. Komisija visomis oficialiosiomis ES kalbomis yra paskelbusi dokumentą

¹⁹ Tarp jų: skaidrumas, įdarbinimo ir darbo sąlygos, aplinka, klimato kaita, socialinis dialogas, viešieji pirkimai, prekyba, vystomasis bendradarbiavimas ir tarptautiniai santykiai.

²⁰ Daugiau informacijos: https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/overview-garment-related-activities_en.pdf.

²¹ Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB, aiškiai nurodyta, kad prekyba žmonėmis yra pašalinimo pagal 57 straipsnį pagrindas.

²² Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB, 57 straipsnyje aiškiai nurodyta, kad prekyba žmonėmis yra pašalinimo pagrindas.

„Prekybos žmonėmis aukų ES teisės“²³. Jame vadovaujantis Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija, ES teisės aktų ir Europos Žmogaus Teisių Teismo praktika praktiškai ir išsamiai apžvelgtos aukų teisės.

Veiksmingai nustatyti aukas ankstyvame etape yra pirmas žingsnis siekiant užtikrinti, kad jos būtų laikomos teisių subjektais, turinčiais teises ir galinčiais veiksmingai jomis naudotis, be kita ko, gauti tinkamą pagalbą ir apsaugą. Kaip teigiama Perkėlimo į nacionalinę teisę ataskaitoje, nacionalinės valdžios institucijos dėjo daug pastangų, kad perkeltų Direktyvą į nacionalinę teisę, tačiau padėti dar reikia labai pagerinti, ypač kiek tai susiję su apsaugos ir paramos priemonėmis²⁴. Dėl nepakankamų galimybių gauti informaciją apie aukų teises ir neveiksmingų nacionalinių ir tarpvalstybinių nukreipimo mechanizmų, taip pat dėl to, kad nustatomi ne visi asmenys, tampantys prekybos žmonėmis aukomis (įskaitant asmenis mišriuose migracijos srautuose), prekybos žmonėmis aukos negali faktiškai naudotis turimomis teisėmis²⁵.

Šiuo tikslu Komisija toliau remis ES valstybių narių specialistus ir valdžios institucijas. Svarbūs visų ES lygmens pastangų aspektai – stiprinti aukų nustatymo gebėjimus ir skleisti atitinkamus geriausios praktikos pavyzdžius, daugiausia dėmesio skiriant tam, kad būtų užtikrintos tinkamos atskiroms lytims skirtos ir vaikams pritaikytos paramos priemonės ir veiksmingos teisių gynimo priemonės, ir kad būtų sudarytos galimybės jomis naudotis. Be kita ko, reikia plėtoti ES agentūrų patirtį ir ją naudotis, skatinti sienos apsaugos pareigūnus, teisėsaugos institucijų, prieglobsčio ir imigracijos pareigūnus, priėmimo centrų darbuotojus, konsulinius ir ES darbuotojus, nelydimų vaikų globėjus, taip pat už šią sritį atsakingų valdžios institucijų atstovus, kuriems gali tekti susidurti su prekybos žmonėmis aukomis, dalyvauti mokymo kursuose apie aukų nustatymą²⁶. Šiuo tikslu Komisija remis priemones, kurių tikslas – pagerinti aukų tapatybės nustatymą ir tinkamą jų nacionalinį ir tarpvalstybinį nukreipimą. Ji taip pat skatins kilmės, tranzito ir paskirties šalis bendradarbiauti tarpusavyje ir su pilietine visuomene bei tarptautinėmis organizacijomis, kad aukos būtų nustatomos ankstyvame etape.

Be to, Komisija padės valstybėms narėms užtikrinti visapusišką ir prieinamą prekybos žmonėmis aukų apsaugą ir jas integruoti, atsižvelgiant į konkrečius kiekvienos lyties atstovų poreikius. Ji taip pat stebės, kaip nacionaliniu lygmeniu – atsižvelgiant į konkrečių vaikų lytį, amžių ir specifinius poreikius – teikiamos vaikams pritaikytos paslaugos, įskaitant prekybos žmonėmis aukų priežiūros, sveikatos priežiūros ir švietimo paslaugas, ir konsultuos šiuo klausimu. Be to, ji skatins įgyvendinti „Dešimt ES lygmens integruotų vaiko apsaugos sistemų principų“²⁷.

²³ „Prekybos žmonėmis aukų ES teisės“: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/eu_rights_of_victims_of_trafficking_lt_1.pdf.

²⁴ Perkėlimo į nacionalinę teisę ataskaitoje minimos specialiosios vaikų apsaugos priemonės, prielaida dėl asmens buvimo vaiku ir vaiko amžiaus nustatymas, apsauga iki baudžiamojo proceso pradžios ir jo metu, galimybės gauti besąlyginę pagalbą, žalos atlyginimas, aukų nebaudimas už nusikaltimus, pagalba ir parama vaiko aukos šeimos nariams.

²⁵ Kovos su prekyba žmonėmis pažangos ataskaita, COM(2016) 0267 *final* (toliau – Pažangos ataskaita).

²⁶ Prašymų išduoti vizą tvarkymo ir išduotų vizų keitimo vadove jau pateikta rekomendacijų dėl geriausios nepilnamečių vardu pateiktų prašymų tvarkymo praktikos, kuriame siekiama užtikrinti, kad nebūtų pagrindo įtarti, kad esama prekybos vaikais arba jų išnaudojimo (C(2010) 1620 *final*).

²⁷ http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/rights_child/10_principles_for_integrated_child_protection_systems.pdf.

Nuo 2017 m. pabaigos Komisija:

- ✓ bendradarbiaudama su Europos lyčių lygybės institutu skelbs valstybėms narėms skirtas **gaires dėl atskiroms lytims skirtų pagalbos aukoms ir jų rėmimo priemonių**;
- ✓ bendradarbiaudama su Europos pagrindinių teisių agentūra parengs **praktines gaires**, padedančias stiprinti tarpžinybinį ir tarptautinį bendradarbiavimą, kuriuo siekiama **užkirsti kelią prekybai ES vaikais**, užtikrinti aukomis tapusių vaikų apsaugą, rasti ilgalaikius sprendimus ir apsaugoti jų teises pagal ES ir tarptautinę teisę;
- ✓ peržiūrės, kaip veikia **valstybių narių nacionaliniai ir tarpvalstybiniai nukreipimo mechanizmai**;
- ✓ daugiausia dėmesio skirs gebėjimų stiprinimui, **kad būtų pagerintas bendradarbiavimas naudojantis ES sienų ir migracijos valdymo priemonėmis**, padedančiomis nustatyti prekybos žmonėmis aukas ir prekiautojus žmonėmis, nustatyti jų tapatybę ir dalytis su jais susijusia informacija ir duomenimis;
- ✓ konsultuos **nacionalinės valdžios institucijas dėl pagrindinių sąvokų, susijusių su prekyba žmonėmis**, kad padėtų pagerinti operatyvinį darbą, politikos rengimą, duomenų palyginamumą ir atskaitomybę.

C. Aktyvinti koordinuotą ir konsoliduotą kovą ES viduje ir už jos ribų

ES imsis papildomų veiksmų, kad pagerintų ES kovos su prekyba žmonėmis politikos vidaus ir išorės aspektų koordinavimą. Prekyba žmonėmis dažnai būna susijusi su kitų rūšių nusikaltimais, įskaitant tarptautinius nusikaltimus. Komisija toliau skatins nacionalinės valdžios institucijas ir ES agentūras kovoti su prekyba žmonėmis, kaip su organizuotu nusikalstamumu, kuris vykdomas ir už nacionalinių bei ES ribų, ir bendradarbiauti su ES nepriklausančiomis šalimis.

ES kovos su prekyba žmonėmis koordinatore prisideda prie koordinuotos ir konsoliduotos Sąjungos kovos su prekyba žmonėmis. Koordinatorė, padedama Kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo grupės, skatina glaudesnę organizacijų ir įstaigų, dalyvaujančių tinklų veikloje, tarpusavio bendradarbiavimą ES lygmeniu. Visų pirma tai ES nacionalinių pranešėjų tinklas ir lygiaverčiai kovos su prekyba žmonėmis mechanizmai; ES pilietinės visuomenės kovos su prekyba žmonėmis platforma, taip pat ES teisingumo ir vidaus reikalų agentūros²⁸. Taip pat įtraukiamos kitos agentūros, kovojančios su prekyba žmonėmis, ir kitos atitinkamos ES lygmens platformos ir tinklai.

Bendradarbiaudama su Europos išorės veiksmų tarnyba Komisija toliau sieks, kad į kovą su prekyba žmonėmis būtų sistemingai atsižvelgiama palaikant santykius su ES nepriklausančiomis šalimis ir visose aktualiose politikos srityse, įskaitant žmogaus teisių, saugumo, kovos su organizuotu nusikalstamumu ir lyčių lygybės sritis. Ji taip pat užtikrins,

²⁸ 2011 m. septynios ES teisingumo ir vidaus reikalų agentūros paskelbė bendrą išipareigojimą kovoti su prekyba žmonėmis.

būtų įgyvendinami Niujorko deklaracijoje²⁹ išdėstyti kovos su prekyba žmonėmis įsipareigojimai, ir vykdydama politinį ir operatyvinių bendradarbiavimą padės rengti Pasaulinį susitarimą dėl migracijos. Tai bus daroma skatinant glaudesnę dvišalę ir regioninę bendradarbiavimą su atitinkamais partneriais ir kitomis organizacijomis, be kita ko, naudojantis tiksliniu finansavimu pagal atitinkamas priemones.

Susiję subjektai ES šalyse ir ES nepriklausančiose šalyse bus skatinami savo iniciatyvomis dėl prevencijos, švietimo ir prieglaudų spręsti įvairius klausimus, be kita ko, apsaugoti aukas ir jas vėl integruoti į visuomenę, taip pat spręsti pažeidžiamų moterų, vaikų ir kitų grupių, įskaitant romus, problemą. Komisija padės jiems vykdyti šias užduotis.

Bus skatinama remti ES nepriklausančias šalis, kurios bendradarbiauja su ES, siekdamos įgyvendinti saugumo sektoriaus reformas ir įtvirtinti teisinės valstybės principus savo teritorijoje, kad būtų užtikrinama prekybos žmonėmis prevencija ir kova su ja, stiprinama teisėsauga ir baudžiamasis persekiojimas.

Be to, ES stiprins savo išorės veiksmus, kuriais kovojama su nusikalstamomis organizacijomis, prisidedančiomis prie prekybos žmonėmis. Tai apima veiksmus, kurių imtasi pagal bendros saugumo ir gynybos politikos misijų ir operacijų įgaliojimus, taip pat veiksmus, vykdomus su prioritetinėmis šalimis, be kita ko, kovos su terorizmu veiklą Artimuosiuose Rytuose, Šiaurės Afrikoje ir Vakarų Balkanuose.

Pagrindiniai veiksmai

Nuo 2017 m. pabaigos Komisija:

- ✓ kartu su valstybėmis narėmis ir Europos išorės veiksmų tarnyba **peržiūrės ir nustatys prioritetines šalis ir regionus, kuriuose bus imtasi kovos su prekyba žmonėmis veiksmų**, užtikrindama nuoseklumą ir papildomumą su visose tarptautinio bendradarbiavimo srityse, visų pirma migracijos, saugumo ir žmogaus teisių, nustatytais prioritetais ir programavimu;
- ✓ sieks įgyvendinti **Darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m. tikslus**, ypatingą dėmesį teikdama 5.2, 8.7 ir 16.2 tikslams, kuriais kovojama su prekyba žmonėmis, laikantis Europos konsensuso dėl vystymosi³⁰;
- ✓ skatins **atnaujinti ES teisingumo ir vidaus reikalų agentūrų įsipareigojimą bendradarbiauti kovojant su prekyba žmonėmis**, į šį bendradarbiavimą įtraukiant daugiau šios srities agentūrų;
- ✓ užtikrins, kad būtų įgyvendinami **Europos Sąjungos ir Jungtinių Tautų iniciatyvos „Spotlight“**, kuria siekiama panaikinti smurtą prieš moteris ir mergaites³¹ aspektai, susiję su prekyba žmonėmis;
- ✓ užtikrins, kad būtų įgyvendinamos į bendrą tarnybų darbinį dokumentą **„ES veikla siekiant lyčių lygybės ir moterų įgalėjimo ES išorės santykių srityje“** įtrauktos kovos su prekyba žmonėmis priemonės;

²⁹ 2016 m. rugšėjo 19 d. Generalinės Asamblėjos patvirtinta Rezoliucija Nr. 71/1, Niujorko deklaracija dėl pabėgėlių ir migrantų.

³⁰ Naujasis Europos konsensusas dėl vystymosi „Mūsų pasaulis, mūsų orumas, mūsų ateitis“, 2017/C 210/01.

³¹ Iniciatyvai skirtas 500 mln. EUR biudžetas.

- ✓ užtikrins, kad būtų vykdomi pagal iniciatyvą „**Raginimas imtis veiksmų siekiant apsaugoti nuo smurto dėl lyties ekstremaliųjų situacijų atveju**“ priimti įsipareigojimai, be kita ko, kad humanitarinė pagalba būtų konkrečiai skiriama smurto dėl lyties prevencijai ir kovai su ja.

III. Kompleksiniai prekybos žmonėmis prevencijai skirtų ES veiksmų stiprinimo prioritetai

Be šių trijų konkrečių prioritetų, buvo nustatyti du kompleksiniai prioritetai: toliau plėsti žinių bazę ir gerinti šio sudėtingo reiškinių suvokimą, taip pat teikti tinkamą finansavimą kovos su prekyba žmonėmis iniciatyvoms ir projektams.

Siekiant užtikrinti tinkamą šio reiškinių prevenciją ES lygmeniu, reikia suvokti šio nusikaltimo pobūdį, mastą ir sąnaudas. Siekiant nustatyti tendencijas ir imtis atitinkamų veiksmų, formuoti įrodymais pagrįstą politiką ir įvertinti atskirų iniciatyvų poveikį, labai svarbūs moksliniai tyrimai bei patikimi ir išsamūs statistiniai duomenys. Įgyvendinant Strategiją ES lygmeniu surinkta patikimų bazinių duomenų apie prekybą žmonėmis, tačiau jų reikia daugiau. Komisija toliau tobulins duomenų rinkimo metodus, kad parengtų palyginamus prekybos žmonėmis ES viduje statistinius duomenis. Ji taip pat imsis tolesnių veiksmų, susijusių su 2017 m. atliktu ES lygmens tyrimu dėl galimybės gauti duomenis apie prekybą žmonėmis ES šalyse. Pradėjus ES masto kovos su prekyba žmonėmis kampaniją padidės informuotumas ir bus geriau suvokiamas šio nusikaltimo pobūdis, padariniai ir sudėtingumas.

ES taip pat įvairiais finansavimo šaltiniais³² toliau remis kovos su prekyba žmonėmis veiksmus ES ir už jos ribų. Teikdama finansinę paramą Komisija pirmenybę teiks veiksmams, kuriais siekiama tenkinti konkrečius nepalankioje padėtyje esančių asmenų, įskaitant prekybos žmonėmis seksualinio išnaudojimo tikslais aukas, poreikius kovojant su visų formų smurtu prieš moteris ir vaikus, be kita ko, ekstremaliųjų situacijų atvejais, ir mažinant mokyklos nebaigiančių moksleivių dalį.

Kompleksiniai veiksmai kuriant tvirtą žinių bazę

Nuo 2018 m. Komisija:

- ✓ paskelbs **prekybos žmonėmis ekonominių, socialinių ir žmogiškųjų sąnaudų** tyrimą;
- ✓ paskelbs ES kovos su prekyba žmonėmis seksualinio išnaudojimo tikslais metodo poveikio tyrimą ir skatins ES šalis keistis geriausios praktikos pavyzdžiais;
- ✓ naudodamasi Eurostato, nacionalinių statistikos institucijų ir ES nacionalinių pranešėjų bei lygiaverčių mechanizmų parama, kitoje Komisijos pažangos ataskaitoje paskelbs naujausius **baudžiamosios teisenos statistinius duomenis apie prekybą žmonėmis ES**;

³²

Europos Komisijos finansuojamų kovos su prekyba žmonėmis projektų išsamios politikos peržiūros tyrimas (2016 m.): https://ec.europa.eu/anti-trafficking/publications/comprehensive-policy-review-anti-trafficking-projects_en. 2004–2015 m. Komisija tiesiogiai finansavo 321 kovos su prekyba žmonėmis projektą – skyrė 158,5 mln. EUR (be reaguojant į migracijos krizę skirtų lėšų).

- ✓ pradės **ES masto informuotumo apie prekybą žmonėmis didinimo kampaniją**, skirtą naudotojams, vartotojams ir pažeidžiamoms grupėms bei didelės rizikos sektoriams.

Kompleksiniai veiksmai, kuriais įgyvendinami kovos su prekyba žmonėmis ES viduje ir ES nepriklausančiose šalyse prioritetai

- ✓ Kovos su prekyba žmonėmis tikslų ir prioritetų įgyvendinimas, įskaitant projektus, kuriais **atsižvelgiama į šio reiškinio lyčių aspektą, didelės rizikos grupes, taip pat didelės rizikos sektorius, vykdomus pagal įvairias ES finansavimo programas**, kaip antai Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondą (PMIF), Vidaus saugumo fondo (VSF) policijos bendradarbiavimo priemonę ir išorės sienų finansinės paramos priemonę, ES bendrąją mokslinių tyrimų ir inovacijų programą „Horizontas 2020“, Teisingumo programą ir Teisių, lygybės ir pilietiškumo programą, Europos kaimynystės priemonę (EKP) ir Pasirengimo narystei pagalbos priemonę (PNPP), Partnerystės judumo srityje iniciatyvą, Europos plėtros fondą, vystomojo bendradarbiavimo priemonę, ES priemonę, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos, (IcSP), taip pat ES skubiosios pagalbos Afrikai patikos fondą.

IV. Išvada

Konsoliduojant ES kovos su prekyba žmonėmis veiksmus padaryta pažanga. Tačiau, kadangi šis reiškinys toliau kinta, ES kovos su prekyba žmonėmis veiksmai tiek ES viduje, tiek už jos ribų turi būti sustiprinti. Todėl šiame komunikate nustatyti tiksliniai kompleksiniai tvirtesnio atsako prioritetai, kuriuos nuo 2017 m. pabaigos labiau koordinuodamos ir konsoliduodamos veiklą turi įgyvendinti visos atitinkamos institucijos ir organizacijos. Valstybės narės turėtų naudotis visomis prieinamomis plataus užmojo priemonėmis, kad nedelsdamos įgyvendintų veiksmus, dėl kurių susitarta ES lygmeniu. Komisija stebės šiame komunikate nustatytų veiksmų įgyvendinimo pažangą ir iki 2018 m. pabaigos pateiks pažangos ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai.